

10. Overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse

Med ændringen af folkeskolens formålsparagraf i juni 2006 er det præciseret, at målet med folkeskolen er at give eleverne kundskaber og færdigheder, der forbereder dem til videre uddannelse efter folkeskolen.

Der er i dag for få unge, der gennemfører en ungdomsuddannelse. Det forventes således, at 81,7 pct. af en ungdomsårgang fra 2004 vil gennemføre en ungdomsuddannelse, jf. tabel 3. Af de godt 18 pct., der ikke forventes at gennemføre en ungdomsuddannelse, forventes knap 4 pct. ikke at påbegynde en ungdomsuddannelse.

Tabel 3. Andelen af unge, der gennemfører en ungdomsuddannelse (pct.)

	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004
Med ungdomsuddannelse	77,0	81,5	82,8	80,6	79,5	80,3	81,7
Uden ungdomsuddannelse	23,0	18,5	17,1	19,4	20,6	19,8	18,3
Heraf med:							
Grundskole	6,7	7,0	4,1	5,0	5,5	5,2	3,8
Afbrudt ungdomsuddannelse	16,3	11,5	13,0	14,4	15,1	14,6	14,5
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: UNI•C Statistik & Analyse på 2004-data fra Danmarks Statistik. Model: Profil2004.

Note: 2004-tallene er korrigeret for datamangel.

Bemærkning: UNI•C Statistik & Analyse har gennemført en modelanalyse af befolkningens uddannelsesmønstre og -niveau. Modelanalysen beregner en ungdomsårgangs forventede uddannelsesadfærd 25 år frem i tiden, hvor al adfærd i uddannelsessystemet svarer til uddannelsesadfærden i befolkningen i 2004. UNI•C Statistik & Analyse (2007): *Befolkningens uddannelsesprofil*.

Det er et slutmål for folkeskolens virksomhed, at de unge er i stand til at gennemføre en ungdomsuddannelse efter folkeskolen. Der er imidlertid mange faktorer uden for folkeskolen, der har betydning for, om de unge gennemfører en ungdomsuddannelse, fx tilrettelæggelsen af ungdomsuddannelserne. De unges baggrund har også betydning for, hvordan de klarer sig i uddannelsessystemet: Langt hovedparten af de unge uden uddannelse stammer fra familier, hvor forældrene har kort eller ingen uddannelse⁶⁴. Samtidig gennemfører unge indvandrere og efterkommere i langt mindre udstrækning end danske unge en uddannelse efter grundskolen, jf. afsnit 7.

Om det lykkes at øge andelen af unge, der gennemfører en ungdomsuddannelse, afhænger i høj grad af, om indsatsen for at styrke kvaliteten i folkeskolen – herunder for at få alle elever med – lykkes, jf. afsnit 5, 6 og 7.

10.1. De unges faglige niveau i folkeskolen

Undersøgelser viser ikke overraskende, at de unges faglige niveau i folkeskolen har betydning for, om de gennemfører en ungdomsuddannelse. Elever med høje karakterer i folkeskolen gennemfører i højere grad en ungdomsuddannelse end elever med lave karakterer i folkeskolen.

Især to indikatorer, der vedrører den unges faglige niveau, er afgørende: læsefærdigheder og den unges egen vurdering af sig selv som dygtig i de fleste fag i 9. klasse⁶⁵. Jo bedre læsefærdigheder de unge har, jo større chance er der for at gennemføre en ungdomsuddannelse, og jo dårligere læsefærdigheder, jo større sandsynlighed er der for, at den unge ikke får en ungdomsuddannelse.

Ud over de unges faglige niveau er der en række andre faktorer, der har betydning for, om de unge gennemfører en ungdomsuddannelse. Generelt synes pigerne at være mere orienterede

64) Jensen, Ulla Højmark (2004): *Kan de ikke bare tage sig sammen? – om de unge uden uddannelse.*

65) Andersen, Dines (2005): *4 år efter grundskolen. 19-årige om valg og veje i ungdomsuddannelserne.*

mod uddannelse end drengene, og det overordnede billede er, at de unges fremtidsorientering i højere grad er rettet mod arbejdsmarkedet end tidligere.⁶⁶

10.2. Overgangen fra folkeskolen til ungdomsuddannelserne

Kommunernes vejledningsindsats i folkeskolen og tilrettelæggelsen af overgangen mellem folkeskolen og ungdomsuddannelserne har betydning for, om og hvordan den enkelte unge kommer videre i uddannelsessystemet

En undersøgelse viser, at mange unge efter 9. klasse har ringe overblik over deres valgmuligheder og over sammenhængen mellem forskellige uddannelser og erhverv⁶⁷. De unge, der kommer fra uddannelsesfremmede miljøer, er generelt mere uafklarede med hensyn til at vælge uddannelse end de unge, der klarer sig godt i skolen, og som kommer fra uddannelsesorienterede miljøer. En del af disse unge har ikke en familie, der kan støtte og vejlede dem. De vil derfor kunne motiveres af andre personlige støttemuligheder på såvel det faglige som det personlige plan.

I relation til de udsatte unge er der behov for en styrket opfølgning og hjælp i hverdagen, særligt i overgangen til ungdomsuddannelse. Forældresamarbejdet, særligt med indvandrere og efterkommeres forældre, er vigtigt, og der er behov for, at det bliver udbygget tidligt i skoleforløbet⁶⁸.

En evaluering fra Danmarks Evalueringsinstitut fra 2007 viser bl.a., at organiseringen af Ungdommens Uddannelsesvejledning har skabt en stærkere identitet blandt vejlederne, og at vejledningsportalen er velfungerende. Evalueringen viser imid-

66) Pless, Mette & Noemi Katznelson (2005): *Niende klasse og hvad så? En midtvejsrapport om unges uddannelsesvalg og overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse og arbejde.*

67) Pless, Mette & Noemi Katznelson (2005): *Niende klasse og hvad så? En midtvejsrapport om unges uddannelsesvalg og overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse og arbejde.*

68) Pless, Mette & Noemi Katznelson (2005): *Niende klasse og hvad så? En midtvejsrapport om unges uddannelsesvalg og overgang fra grundskole til ungdomsuddannelse og arbejde.*

lertid også, at vejledningen ikke er tilstrækkeligt sammenhængende, at den ikke er målrettet unge med særlige behov, og at der mangler fokus på vejledningens effekt⁶⁹.

Der fremsættes i indeværende folketingssamling et lovforslag, som sigter på at skabe yderligere sammenhæng i vejledningen. Forslaget indebærer bl.a., at der skal udarbejdes en uddannelsesplan til den uddannelsesinstitution, som eleven søger optagelse på efter grundskolen. Hertil kommer et lovforslag om at målrette 10. klasse mod de elever, der har behov for yderligere faglig kvalificering og afklaring af uddannelsesvalg.

Formandskabet vil følge bestræbelserne på at styrke vejledningen i folkeskolen og se nærmere på, hvilke initiativer i folkeskolen der medvirker til at styrke overgangen til ungdomsuddannelserne. Det gælder særligt indsatsen i forhold til indvandrere og efterkommere. Vi vil også se på ungdomsskolernes rolle.

AKF er i samarbejde med bl.a. Danmarks Pædagogiske Universitet og Socialforskningsinstituttet ved at opbygge en løbsdatabase om overgangen fra ung til voksen. Projektet har til formål at skabe et solidt grundlag for forskning i overgangen fra ungdom til voksenliv, bl.a. med fokus på, hvilken rolle de unges sociale baggrund og deres faglige færdigheder i grundskolen spiller for deres valg og fravalg af uddannelse og senere placering på arbejdsmarkedet.

Endvidere er Kommunernes Landsforening og Undervisningsministeriet gået sammen om et projekt, der skal understøtte målsætningen om, at stort set alle i en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse. Projektet starter i foråret 2007 og løber i to år. De kommuner, som bliver udvalgt til at deltage i projektet, skal være parate til at udvikle og forbedre den eksisterende opgaveløsning og skal blandt andet vedtage en politisk handlingsplan for, hvordan man vil arbejde for at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Formandskabet vil følge dette arbejde.

⁶⁹) Danmarks Evalueringsinstitut (2007): *Vejledning om valg af uddannelse og erhverv*.

Effekten af den nuværende indsats for at styrke kvaliteten i folkeskolen kan bl.a. måles ved andelen af unge, der får en ungdomsuddannelse efter folkeskolen. Vi vil derfor:

- *følge udviklingen i andelen af unge, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse, herunder særligt indvandrere og efterkommere.*
- *fokusere på, hvordan initiativer på folkeskoleområdet kan understøtte, at de unge gennemfører en ungdomsuddannelse. Vi vil herunder se på ungdomsskolernes rolle.*